

Eindexamen 2009

Havo 'ging eigenlijk wel goed'

Het was opvallend rustig rondom het eindexamen geschiedenis. Letterlijk, want ruim een uur voor tijd was al bijna driekwart van mijn leerlingen 'met een goed gevoel' vertrokken. Maar ook het bijna traditionele debat over onbegrijpelijke vragen, te veel vragen en vragen over dingen die 'we helemaal niet hoefden te leren' bleef uit. Daarover verschenen zelfs krantenberichten, want vorig jaar had het examen geschiedenis op havo en vwo nog zoveel reacties uitgelokt.

Ook bij de examenbespreking kwamen we met de collega's tot dezelfde conclusie: aan het examen mankeerde alles bij elkaar genomen niet zo veel. Zowel de leerlingen als hun docenten konden er redelijk mee uit de voeten. Aan de andere kant vielen de scores wel tegen. Misschien heeft dat te maken met het correctievoorschrift (cv). Dat rammelde behoorlijk.

Bij zeker een derde van de opgaven sloten vraag- en

Het is de vmbo-commissie dit jaar helaas niet gelukt om een verslag over de vmbo-examens te schrijven. Gelukkig is de commissie inmiddels weer redelijk op sterkte met twee nieuwe leden, een actieve voorzitter en nieuwe plannen voor de toekomst. Volgend jaar kunt u weer op hen rekenen.

antwoordenmodel niet op elkaar aan. Een paar voorbeelden om dat te verduidelijken: bij opgave 1 gaat het in de vraag om betrokkenheid bij de staat, in het cv heeft men het over idealen van de Franse Revolutie. In opgave 19 hebben de gilden geen invloed in de meeste trafieken, terwijl zij in het cv weinig invloed hadden. Bij opgave 21 is Amsterdam het centrum van de wereld, terwijl het cv Amsterdam vooral als centrum van de Republiek neerzet. De verandering van de positie van de vrouw bij opgave 29 wordt in het cv alleen als verslechtering weergegeven,

terwijl er ook verbeteringen zijn te noemen.

Deze kritiek behelst echt meer dan taalkundige muggenzifterij. Wanneer vraag en antwoord niet op elkaar aansluiten, wordt het voor een docent vrijwel onmogelijk om een antwoord van een leerling op waarde te schatten. Geschiedenis mag dan een discussie zonder eind zijn, maar die mag zich natuurlijk nooit toespitsen op een correctievoorschrift van een eindexamen.

Vwo: venijn zit 'm in de staart

Het lijkt het wel of er op het vwo meer binnenvetters zitten dan op havo. Zowel bij het LAKS als op het forum van de VGN komen er standaard veel minder klachten bij het cse geschiedenis vwo binnen dan bij havo. Toch was de landelijke bespreking in Utrecht behoorlijk verhit geweest, kregen wij in de regio te horen.

Nog zonder een vraag of antwoord inhoudelijk te bekijken: maar liefst 22 punten in de laatste zes opgaven;

▽
Misleidende informatie bij deze foto door Roger Fenton bij vraag 6 leidde op het havo tot verwarring. Veel leerlingen grepen het bijschrift aan om te zeggen dat deze bron onbruikbaar was voor propagandadoeleinden van de Britse overheid: 'je gaat toch geen foto afdrucken waar bij staat dat die kleding te laat komt!'

bron 2

Een foto van Roger Fenton van Britse troepen in het voorjaar van 1855 in warme winterkleding. Het grootste deel van de warme kleding kwam te laat aan om tijdens de bittere kou van de winter gedragen te kunnen worden. Op de foto poseren de soldaten later, in warm weer, in de warme kleding

moet dat nu echt helemaal tot het einde van het examen worden bewaard!? Het geringe aantal klachten weerspiegelt slechts enigszins de tevredenheid van de docenten. Ja, het examen was goed te doen. Dat betekent dan vooral niet te moeilijk, representatief voor de stof en gevarieerde bronnen. Lager dan een vijf haal je daardoor niet snel, maar hoger dan een acht ook niet. De belangrijkste hindernissen: de Noordse oorlogen (vraag 22) hoefden de leerlingen inderdaad niet te weten. Opgave 12 over de gepubliceerde herinneringen van de frontsoldaten was misschien wel veel erger: een stapeleffect en volstrekt onduidelijk geformuleerd. Onduidelijk was ook de bron van Wilson (opgave 14) en de bijzondere positie

van de vrouw in vraag 20. Het cv was net als bij havo dit jaar niet geweldig. Ook hier vaak onregelmatigheden tussen vraag en antwoord (onder andere opgave 1, 11, 13) of foute antwoorden (onder andere opgave 16, 18, 24). Afgaande op de reacties bij de besprekingen en op de diverse internetfora krijg ik de indruk dat het allemaal wel wat uitdagender mag. Zowel leerlingen als docenten hebben na afloop iets van 'was dit het nou?' Veel collega's zitten zo in de stof dat zij al snel onjuistheden bij de opgaven of het cv ontdekken. Leerlingen geven na afloop toe dat het allemaal wel meeviel en dat je met een paar daagjes leren nog best een voldoendetje kunt scoren. Mag het dus misschien een onsje meer zijn?

Derk Walters,
'Geschiedenis is
meer dan feitjes',
NRC Handelsblad,
20 mei 2009.

DE ANGST VOOR DE TIEN TIJDVAKKEN?

In *NRC Handelsblad* van 20 mei 2009¹ zegt collega Chris Keuken uit Gorinchem dat de tien tijdvakken 'een karikaturaal beeld vertellen'. Maar in het hele artikel wordt, op één vraag na, inhoudelijk niet ingegaan op het centrale examen over de twee onderwerpen van dit jaar, de oorlogen en de Republiek. Want waren wij daar dan wel zo gelukkig mee? Hoe zit het met de beeldvorming over de tien tijdvakken?

Op mijn school, de Nijmeegse Scholengemeenschap Groenewoud, begonnen we in het schooljaar 2004-2005 met de tien tijdvakken voor het centraal schriftelijk eindexamen. Vanaf het schooljaar 2007-2008 doen we dat ook op het vwo. Ik vind het leuk en inspirerend om met 'de hele geschiedenis' bezig te zijn. En de leerlingen vinden dat ook geen enkel probleem, wel - met het oog op het eindexamen - spannend. Hier ligt voor mij als docent een heel andere, maar misschien wel meer uitdagende taak: hoe bereid ik mijn leerlingen voor op een examen, waarbij ze alles (oftewel net zo veel als ik) moeten weten?

En dan komen de examens, vwo-6 oude stijl, havo-5 nieuwe stijl. Mijn leerlingen van het vwo halen gemiddeld 50 punten (van de 77), die van het havo 47 (van de 75). Veel van mijn collega's zullen het havo-examen te gemakkelijk vinden, maar is dat ook echt zo? Of kun je zeggen, dat de havo-leerlingen met het nieuwe examen niet beter scoren dan de vwo-leerlingen met het oude examen? Of niet slechter?

Mogelijkheid 1: wij zijn uitermate tevreden over het behandelen van twee examenonderwerpen en over het centraal schriftelijk eindexamen dat daar betrekking op heeft.

Mogelijkheid 2: wij zijn uitermate tevreden over de behandeling van de tien tijdvakken en over het centraal schriftelijk eindexamen dat daar betrekking op heeft.

Wat mij betreft, en ik mocht dit jaar tijdens de examenbesprekingen de smaak van beide examens proeven, mogelijkheid 1 wordt twee keer nee en mogelijkheid 2 wordt twee keer ja. Maar hoe komt het dan dat zoveel van mijn collega's hier niet aan willen? Dan moet je toch uitermate tevreden zijn over mogelijkheid 1 en niet zo uitgebreid discussiëren of zelfs zeuren over alle onzin die de vragenmakers nu weer bedacht hebben? Om dat vervolgens in beperkte tijd nog eens te herhalen op de regiobesprekingen! In de tien tijdvakken, ook in het centrale examen, ligt een haalbare uitdaging, niet alleen voor de makers van de examenvragen, maar met name voor ons, de docenten geschiedenis in Nederland. Mijn ervaring, en ik hoor dat ook van mijn collega's, is dat de leerlingen deze benadering van de geschiedenis ook waarderen. En volgens mij zijn alle docenten van de pilotscholen van harte bereid een stukje van de angst weg te nemen!

Loek Janssen